

Ondernemingsplan Mantel VOF

februari 2019

Jan Mantel

Sjaak Dol

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	5
Algemene gegevens	5
Aanleiding	5
Bedrijfsprofiel	5
Historisch overzicht	5
Ondernemers	6
Bedrijfsomschrijving	6
Algemeen	6
Tulpenteelt	6
Broeierij	7
Fritillaria	7
Afzet	7
Assortiment	7
Personeelsbeleid	8
Milieu	8
Ruimtelijke ontwikkeling	8
Financiële resultatenrekening	8
Marktomstandigheden en Technische ontwikkelingen	9
Tulpenkwekerij	9
Tulpenbroeierij	10
Strategie	12
Visie	12
Missie	12
Te bereiken resultaten	12
Algemeen	12
Teelt	12

Broeierij	12
Fritillaria.....	12
Afzet	12
Assortiment	12
Personeel.....	13
Milieu.....	13
Ruimtelijke ontwikkeling.....	13
Financieel.....	13
Conclusie	13

Inleiding

Algemene gegevens

Naam	: Mantel VOF
Eigenaren	: Jan en Cor Mantel
Adres	: Geerling 26, 1613 PG Grootebroek
KvK nummer	: 37087417

Aanleiding

Aanleiding voor het maken van dit ondernemingsplan is een aanvraag voor het vergroten van het bouwblok. Hiervoor is in augustus 2016 een principeverzoek gedaan. De planontwikkeling heeft enige tijd in beslag genomen, maar de plannen zijn nu concreet. De gemeente heeft gevraagd om een economische onderbouwing van deze plannen. Dit bedrijfsplan geeft hier inzicht in.

Bedrijfsprofiel

Historisch overzicht

Bloembollenbedrijf C. Mantel was oorspronkelijk gevestigd op Hoofdstraat 31 te Bovenkarspel en werd geleid door Kees Mantel, de vader van de huidige ondernemers. Het bedrijf is gespecialiseerd in het kweken en broeien van tulpen en kweekt hiernaast een bijgoed gewas; Fritillaria. In 1992 trad zoon Cor toe en werd de huidige locatie aangekocht op Geerling 26 te Grootebroek, met het oog op bedrijfsverplaatsing op termijn uit het dorp. Op de Hoofdstraat vond de tulpenverwerking en preparatie plaats en in de winter werd hier gebroeid. Dit alles gebeurde voornamelijk in gaasbakken, daar het gebruik van een heftruck in de schuur moeilijk in te passen was. Alleen de plantgoedbewaring en het rooien en zeven van de bollen vond plaats in kuubkisten. Op de Geerling was een kleine verwerkingsruimte met 3 cellen deze werden in de zomer gebruikt voor opslag en verwerking van Fritillaria's. In de winter werd de koelcel gebruikt voor de preparatie van tulpen voor de broeierij op de hoofdstraat na uitbreiding van de broeierij in de winter, door het in gebruik nemen van roltafels.

Vader Kees Mantel is begin 2001 overleden. Zoon Jan is togetreden tot de VOF en na de verkoop van het bedrijf aan de Hoofdstraat, de tweede helft van 2001, zijn op de Geerling een nieuwe bedrijfsruimte en kassen gebouwd en zijn alle bedrijfsactiviteiten hiernaartoe verplaatst in 2002. De verhuizing ging gepaard met een grote moderniseringsslag in de bedrijfsvoering. Zowel in de kwekerij als in de broeierij, zodat het bedrijf up-to-date was voor de toekomst en geschikt voor toekomstige groei, waar in de omvang van de schuur al rekening mee gehouden werd.

Voor de bewaring van plantgoed en leverbare bollen is volledig overgeschakeld op kuubkisten. Het drogen en de verwerking van de bollen is volledig gemoderniseerd. De cellen en kassen zijn voorzien van een klimaatcomputer. Ook in keuze het assortiment zijn flinke stappen gezet.

Gedurende deze beginjaren op de Geerling had het bedrijf nog een tweede locatie aan de Grootslagweg in Andijk. Hier werden bollen op pot geproduceerd in de winter en is ook een aantal jaren gebroeid. Het werken op twee locaties bleek geen toegevoegde waarde te hebben, waarna is besloten om in dit bedrijf te verkopen in 2006. De activiteiten zijn toen geconcentreerd op een locatie.

De overstap naar de Geerling werd gekenmerkt door een diverse aanloopproblemen en ziektes in de tulpen, waardoor een aantal jaren consolidatie heeft plaatsgevonden. De problemen zijn opgelost en het areaal en de resultaten zijn de jaren erna jaren flink gestegen. Door de omvang van de nieuwe schuur kon deze groei intern worden opgevangen met investeringen in machines en materialen en het uitbreiden van het aantal personeelsleden tijdens het zomer- en winterseizoen.

In 2013 zijn de kassen uitgebreid en is de broeierij verdubbeld. Aan de werkwijze is toen weinig veranderd en deze investering bleek een goede stap in de ontwikkeling van het bedrijf. Er is gestart met het verduurzamen van de productie door investeringen in energiebesparing. Op dit moment is het bedrijf dan ook toe aan een volgende stap in de ontwikkeling.

Ondernemers

Het bedrijf wordt geleid door twee broers: Jan (52), Getrouwd, vier kinderen. Afgestudeerd aan de Landbouwwuniversiteit te Wageningen. Gewerkt bij Landbouwwuniversiteit als onderzoeker ketenprojecten vakgroep Bedrijfskunde. Hierna bij Agrico, een aardappelcoöperatie in Emmeloord werkzaam geweest als en projectleider bij ontwikkelingsprojecten voor aardappelteelt, verwerking en afzet in Oost-Europa en Rusland. Vanaf 2000 firmant van Mantel VOF, verantwoordelijk voor planning, verkoop, financiën en administratie. Naast de werkzaamheden voor het eigen bedrijf is hij bestuurlijk actief in de sector als ledenraadslid bij bloemenveiling RoyalFloraHolland, Lid van de programmaraad KIIK bij Glaskracht Nederland en als commissaris bij CAV Agrotheek BV in Wieringerwerf.

Cor (49), ongehuwd. Opleiding MTuS Hoorn en EVTO cursus. Vanaf 1992 medefirmant van Mantel VOF. Eerst samen met Vader Kees, (overleden in 2001) en hierna samen met Jan. Verantwoordelijk voor techniek, organisatie en teelt.

Bedrijfsomschrijving

Algemeen

Aan de Geerling is ongeveer 3 ha land met bedrijfsgebouwen en kassen in eigendom. De bedrijfsgebouwen met cellen zijn up to date. De kassen zijn 4 breedkappers met een poothoogte van 4,5 meter. De inventaris en machines zijn modern en in goede staat.

Tulpenteelt

Het areaal tulpen is de afgelopen jaren gegroeid van 9 ha in 2002 naar 22 ha nu. Hiervan wordt ongeveer de helft in eigen beheer geteeld in West-Friesland. Tijdens het planten en de oogst wordt samengewerkt met een loonwerkbbedrijf. De rest van de tulpen wordt op contract geteeld in de Flevopolder. De Fritillaria's worden in eigen beheer in polder het grootslag geteeld. Alle bollenteelt vindt plaats op huurland als een reizende bollenkraam, waarbij een vruchtwisseling van 6 jaar aangehouden wordt.

Broeierij

De broeierij gebeurt op stilstaand water en vindt plaats in een schuurkas van ruim 3.000 m² met een plukhal voor het plukken van de tulpen. Er wordt gebruik gemaakt van een handmatig containersysteem met aluminium containers van 6 meter bij 1,20 m. De bloemen worden in de plukhal geplukt op lopende banden en direct verwerkt tot veilingklaar product. Het aantal stelen is gegroeid van 3 miljoen stelen in 2003 naar 6 miljoen stelen nu.

Fritillaria

Fritillaria is een zeer delicate teelt. Het areaal fluctueert soms flink. In de arbeidsfilm van het bedrijf past de teelt goed omdat de diverse teelthandelingen, en het planten en rooien vlak voor de tulpen plaatsvindt.

Afzet

Op dit moment wordt ongeveer de helft van de leverbare bollen zelf afgebroeid. De verkoop van de bloemen vindt voornamelijk plaats via de veilingklok van RoyalFloraHolland maar er wordt ook direct verkocht aan de bloemenhandel. De overige bollen wordt verkocht aan exportbedrijven of collegabroeiers via directe verkoop of via intermediairs als CNB en Hobaho. De intentie is om de komende jaren de kwekerij uit te breiden tot rond de 30 ha.

Assortiment

De bollenkraam is de laatste jaren aangepast aan de markt. Een deel van de tulpen is bestemd voor de grootschalig inkopende retail, dit zijn vooral de leverbare bollen die worden verkocht. De bollen die zelf worden afgebroeid, gaan via de veilingklok naar groothandelsbedrijven die bloemisten in binnen en buitenland beleveren. De komende jaren zal het assortiment verder groeien naar het hogere marktsegment van bloemisten en cash en carries. Hiervoor worden ook leverbare bollen van andere broeiers en veredelaars aangeschaft.

Het assortiment bestaat uit de volgende soorten:

- Andorra
- Color Charm
- Denmark
- Escape
- First Class
- Genua
- Leen van der Mark
- Lobke
- Mary Ruby
- Orange Dream
- Purple Flag
- Purple Prince
- Red Power
- Royal Virgin
- Seadov
- Tarzan
- Yellow Flight

Personeelsbeleid

Op dit moment werken er naast de 2 eigenaren drie vaste werknemers bij Mantel VOF. Hiermee is al een voorschot genomen op uitbreiding in de toekomst. Tot afgelopen jaar was er een vaste werknemer in dienst naast beide ondernemers.

Tijdens het broeiseizoen van januari tot en met half april werken hiernaast nog zo'n 13 losse krachten, dit zijn twee zzp'ers die in de zomer voor zichzelf werken en de rest zijn Poolse seizoenskrachten. Op zaterdag zijn er vaak een aantal scholieren actief.

Van half april tot half mei blijven er nog 5 seizoenskrachten voor selectiewerk en tulpen koppen.

In het zomerseizoen vanaf begin juni tot begin augustus, loopt het aantal seizoenskrachten op tot zo'n twintig personen. Dit is afhankelijk van de schoolvakanties een mix van Poolse seizoenskrachten en scholieren.

Milieu

De laatste jaren staat de bloembollensector onder een vergrootglas van de milieubeweging door middelengebruik en gebruik van fossiele brandstoffen. De ontwikkelingen op dit gebied worden nauwlettend gevolgd en het gebruik van bestrijdingsmiddelen wordt bewust toegepast. De tulpen worden ontsmet middels een schuiminstallatie, waardoor de emissie zo laag mogelijk is.

Voor het doodspuiten van het grasland voor het planten wordt fulvinezuur gebruikt waardoor de concentratie met 30% verlaagd kan worden.

Er wordt gewerkt aan energiebesparing door het toepassen van ethyleenmeting in de cellen, frequentieregelaars op de verdamperen en de toepassing van gelijkstroomventilatoren. Het drogen van de bollen vindt plaats met behulp van kaslucht.

Tevens is er een SDE+ aanvraag voor zonnepanelen goedgekeurd.

Ruimtelijke ontwikkeling

Voor verdere ontwikkeling is een bouwblokvergroting noodzakelijk.

In de Structuurvisie Stede Broec 2014-2024, wordt vermeld dat de bollen gerelateerde bedrijvigheid sterk in opkomst is in Stede Broec. De gemeente zet zich ervoor in om de ontwikkeling van deze dynamische sector zo mogelijk te faciliteren met behoud van de kernkwaliteiten van het buitengebied. Tevens staat in het bestemmingsplan dat een bouwblokvergroting onder voorwaarden mogelijk is tot 2 ha. Dit is voor de huidige plannen voldoende.

Financiële resultatenrekening

Mantel VOF heeft in de afgelopen jaren goede resultaten behaald. Het bedrijfsresultaat was positief en het eigen vermogen is jaarlijks toegenomen.

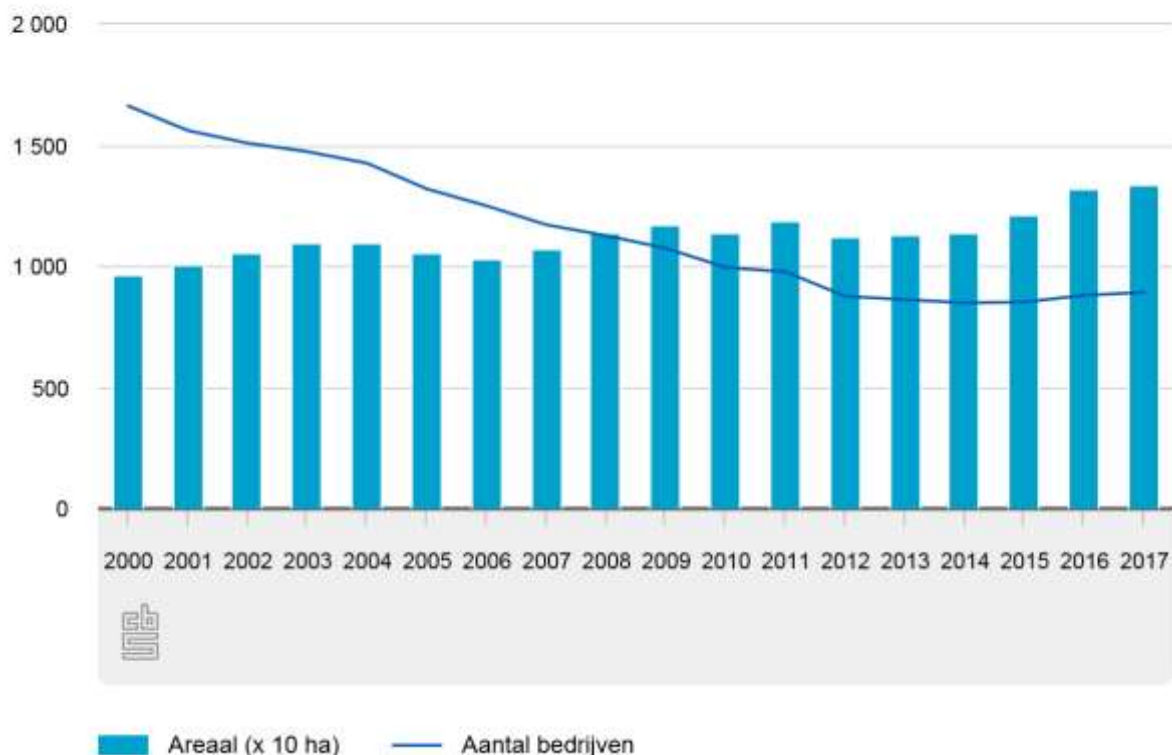
Het bedrijf heeft een gezonde liquiditeitspositie.

Marktomstandigheden en Technische ontwikkelingen

Tulpenkwekerij

Het areaal tulpen in Nederland is volgens het CBS tussen 2000 en 2017 met 38 procent toegenomen, tot ruim 13 duizend hectare. De helft van het bloembollenareaal was in 2017 dus bestemd voor de tulpenbollenteelt. Het aantal tulpenbollentelers nam in dezelfde periode met 46 procent af. Steeds minder telers zijn dus verantwoordelijk voor het groeiende areaal tulpen. Wel laat het aantal tulpenbollenkwekers vanaf 2015 weer een lichte stijging zien.

Tulpenareaal en tulpenbollentelers

Het gemiddeld areaal tulpen per bedrijf is tussen 2000 en 2017 gestegen van 5 ha tot 15 ha.

Een belangrijke drijfveer voor deze schaalvergroting is de nettenteelt geweest die eind 90-er jaren zijn intrede heeft gedaan en waardoor het bollenkweken op de kleigronden in Noord-Holland en de Flevopolders een grote vlucht heeft genomen. De bollen van deze gronden zijn uitermate geschikt om te gebruiken in de broeierij vanwege de inhoud van de bol. De grote groei in de broeierij in West-Friesland is dan ook deels te verklaren door de groei van het aanbod van deze zgn. kleibollen.

De noodzaak om te groeien door individuele bloembollenbedrijven is geïnitieerd door de nettenteelt. Het investeren in een machinepark kan alleen bij voldoende schaalgrootte. Daarnaast geldt hetzelfde voor de verbetering van computergestuurde droogtechnologie, efficiëntere en effectievere verwerkingsmachines, en computergestuurde bewaar- en preparatie systemen.

Individuele bedrijven kunnen dergelijke investeringen alleen bedrijfseconomisch rond rekenen bij voldoende schaal. In de nabije toekomst zullen precisielandbouw gebaseerd op GPS, eisen op het gebied van tracking & tracing en wellicht ook drone technologie er voor zorgen dat de gewenste schaalgrootte zal groeien.

Tulpenbroeierij

Ongeveer 70% van de geteelde bollen worden afgebroeid tot snijtulp. Deze tulpen gaan overwegend als monobos naar de consument, meestal zelfs in een kleur. Verkoop van snijtulpen biedt de sector volop kansen volgens de Rabobank in 2018. In Nederland, Duitsland, Italië, Zweden en Polen is de tulp – na de roos- de op een na belangrijkste bloem qua verkoop van monobossen. Deze goede positie heeft te maken met de sierwaarde, het imago en de lage prijs. Door forse productiviteitsverbetering en schaalvergroting in teelt en broei is de aankoop prijs in vergelijking met andere bloemen laag. Dat de tulp niet op een staat heeft vooral te maken met de beschikbaarheid. De snijtulp is (vrijwel) alleen in de eerste vier a vijf maanden van het jaar op de markt.

Tulpenbroei in Nederland

Jaar	2000	2005	2010	2017	2018
Tulpenbroei *1000 stuks)	1.021.031	1.529.786	1.386.297	2.214.061	2.266.480
Aantal bedrijven	970	823	538	354	317
Aantal stuks gemiddeld per bedrijf	1.052.609	1.858.792	2.576.760	6.254.410	7.149.779

De trend naar grotere broeierijbedrijven gaat voorlopig door. Vooral supermarkten willen graag met enkele bekende partijen zaken doen en kiezen voor bedrijven die hun gehele vraag kunnen organiseren. Kiest een ondernemer daar niet voor, dan zijn er ook andere afnemers. Belangrijk is echter wel dat een ondernemer in de broeierij duidelijk kiest voor een retailkanaal.

Een schatting over de grootteverdeling van broeibedrijven over vijf jaar door de Rabobank:

- 15 bedrijven a 100 mln. Tulpen, grotendeels directe levering aan supermarkten
- 40 bedrijven a 20 mln. Tulpen grotendeels indirecte levering aan supermarkten
- 100 bedrijven a 3-1- mln. Tulpen levering aan vakhandel
- 100 bedrijven a 0-3mln tulpen levering aan vakhandel

Aan de ene kant vraagt de markt om grotere aantallen. Aan de andere kant zijn het de technische ontwikkelingen in de sector die dit mogelijk en noodzakelijk maken. De grote vlucht aan bosrobots, computergestuurde containersystemen, en de huidige ontwikkelingen met plantrobots, waar de eerste prototypes al draaien, hebben alleen maar plaats kunnen vinden bij bedrijven die groot

genoeg zijn om deze investeringen te kunnen doen. Hierbij is het vinden van genoeg, goed geschoold personeel een bottleneck die hieraan ook versnelling geeft.

Het is een forse uitdaging om tulpen te telen en te broeien met minder chemische gewasbescherming, minder emissie naar het (oppervlakte)water en een lagere energiebelasting. Afgelopen jaar heet de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB) hier haar visie op gegeven. Uitgangspunt zijn bollen en snij- of pottulpen van topkwaliteit, vrij van ziekten, op een rendabele manier geteeld in harmonie met de omgeving zonder emissie, klimaatneutraal en met een verantwoorde omgang met de natuurlijke hulpbronnen water, energie, bodem en biodiversiteit.

De twijfel is echter of de tulpensector de tijd krijgt tot 2030 om dit te verwezenlijken. De druk van maatschappelijke organisaties, het grootwinkelbedrijf en de verantwoordelijke overheden gaat de komende jaren eerder toe- dan afnemen.

Strategie

Visie

Mantel VOF wil leverancier zijn en blijven van kwalitatief goede tulpen voor de groothandel en betere retailkanaal, met oog voor milieu, kostprijsontwikkelingen in de sector en de menselijke maat.

Missie

De komende 5 jaar wil het bedrijf de broeierij moderniseren en uitbreiden en de teelt en preparatie verder optimaliseren en uitbreiden.

Te bereiken resultaten

Algemeen

Realiseren van een bouwblokvergroting en het bouwen van een GroenLabelKas met hierin een computergestuurd logistiek containersysteem (Fase 1). Hiernaast is in de aanvraag voor de bouwblokvergroting ook al ruimte voorzien om een schuur te bouwen om de toekomstige groei in de teelt boven de 30 ha op te vangen.

Teelt

Het uitbreiden van het areaal tulpen naar 30 ha teelt in de komende vijf jaar. Verdere groei zal betekenen dat er schuur en celruimte extra nodig zal zijn.

Broeierij

Voor komend jaar een uitbreiding van broeierijcapaciteit tot 12 mln stelen per jaar. De bollen die hiervoor nodig zijn worden op dit moment al zelf geteeld.

Fritillaria

Het areaal Fritillaria zal naar verwachting licht groeien tot stabiel blijven.

Afzet

De afzet van bloemen zal grotendeels via de klok blijven plaatsvinden en gericht zijn op de groothandel. Door de schaalgrootte zal wel de directe handel toenemen.

Assortiment

De bollenteelt is voornamelijk bedoeld om de eigen broeierij te voorzien van uitgangsmateriaal. Het assortiment zal dan ook blijvend vernieuwen naar soorten die als bloem via de groothandel verhandeld kunnen worden. Hiervoor zal jaarlijks kraamvernieuwing plaatsvinden. Voor de broeierij zullen ook leverbare bollen van anderen worden gekocht als marktkansen zich voordoen op dit vlak.

Personeel

Het aantal vaste mensen die jaarrond werken zal de komende jaren waarschijnlijk niet groeien. Wel is er een uitbreiding van het aantal seizoenskrachten in de winter voorzien tot rond 20 personen. Ook in de zomerperiode zal het aantal seizoenskrachten (scholieren en Poolse werknemers) de komende jaren iets stijgen.

Milieu

Door steeds strenger wordende eisen vanuit de markt en de samenleving zullen de investeringen en activiteiten om de CO₂ voetafdruk te verlagen, de komende jaren blijven toenemen. Dit zal een 'licence to produce' worden. Elk professioneel bedrijf in de bloembollensector zal hier dan ook aandacht voor moeten hebben.

Ruimtelijke ontwikkeling

Voor de beoogde investering in kassen met logistiek container systeem (Fase1) is een bouwblokvergroting noodzakelijk en is de aanvraag hiervoor in gang gezet. De volgende fase in de ontwikkeling beoogt het uitbreiden van de schuurruimte aan de oostkant van de huidige schuur (Fase 2). Hiervoor wordt ook in de huidige bouwblokvergroting al rekening gehouden. Hierbij dient opgemerkt dat het totale bouwblok binnen de gestelde 2 ha blijft die als bovengrens wordt aangehouden in het bestemmingsplan.

Financieel

Om bovengenoemde plannen voor fase 1 te realiseren en de te bereiken resultaten te behalen, zal een investering van rond de 2 miljoen euro nodig zijn aan bedrijfsgebouwen, machines en materialen.

Conclusie

Mantel VOF is een modern, goed uitgerust bloembollenbedrijf dat volop in ontwikkeling is. De marktomstandigheden en technische ontwikkelingen in de sector veranderen en hier wordt volop op ingespeeld.

De huidige aanvraag voor een bouwblokvergroting waardoor een vergroting van de kassen kan worden gerealiseerd, is vanuit de structuurvisie en bestemmingsplan van de gemeente mogelijk.

Aan de benodigde randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn kan worden voldaan.

Jan Mantel, Eigenaar Mantel VOF,

Sjaak Dol, Adviesburo Agrofocuss